

تأثیر یادگیری تعاملی مبتنی بر پلتفرم‌های دیجیتال در بهبود توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان

۱. زهرا حسینی‌پور کمالی*: دانشکده روانشناسی تربیتی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

چکیده

این مطالعه به بررسی تأثیر یادگیری تعاملی مبتنی بر پلتفرم‌های دیجیتال بر بهبود توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان می‌پردازد. پژوهش با استفاده از روش تحلیل توصیفی و مرور جامع ادبیات موجود انجام شده است. یافته‌ها نشان می‌دهند که یادگیری تعاملی از طریق پلتفرم‌های دیجیتال به طور قابل توجهی توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان را بهبود می‌بخشد، به ویژه در محیط‌هایی که تعاملات زمان واقعی تسهیل می‌شود. این مطالعه از نظریه‌هایی مانند سازنده‌گرایی اجتماعی ویگوتسکی و یادگیری مشارکتی دیویی برای تفسیر نتایج استفاده کرده است. نتیجه‌گیری می‌شود که پلتفرم‌های دیجیتال نه تنها مهارت‌های ارتباطی را تقویت می‌کنند، بلکه به توسعه تفکر انتقادی و توانایی‌های همکاری نیز کمک می‌کنند. با این حال، پژوهش به محدودیت‌هایی همچون تمرکز بر تأثیرات کوتاه‌مدت و تفاوت‌های نتایج بر اساس پلتفرم‌های مختلف اشاره می‌کند. تحقیقات آینده باید به بررسی تأثیرات بلندمدت و مطالعه در محیط‌های آموزشی متنوع بپردازد. این مطالعه کاربردهای عملی برای معلمان جهت ادغام مؤثر ابزارهای دیجیتال در روش‌های آموزشی ارائه می‌دهد.

واژگان کلیدی: یادگیری تعاملی، پلتفرم‌های دیجیتال، مهارت‌های ارتباطی، سازنده‌گرایی اجتماعی، فناوری آموزشی.

مقدمه

یادگیری تعاملی به عنوان یک رویکرد نوین در آموزش، توجه بسیاری از پژوهشگران و متخصصان آموزشی را به خود جلب کرده است. این روش بر پایه تعامل فعال بین فراگیران و محتوا، معلمان و دیگر فراگیران بنا شده و در پی تقویت درک عمیق تر و کاربرد مؤثرتر دانش است. با ظهور پلتفرم‌های دیجیتال، فرصت‌های جدیدی برای پیاده‌سازی یادگیری تعاملی فراهم شده است که در محیط‌های آموزشی سنتی کمتر مشاهده می‌شود. پلتفرم‌های دیجیتال با ارائه ابزارهای متنوع و امکانات ارتباطی پیشرفته، امکان تعامل بیشتر و مؤثرتر را فراهم می‌کنند و به دانش‌آموزان اجازه می‌دهند که به صورت فعال و خودآگاه در فرایند یادگیری شرکت کنند (دهقان و همکاران، ۱۴۰۰).

در سیستم‌های آموزشی سنتی، مشکلاتی نظیر عدم انگیزه کافی در دانش‌آموزان، محدودیت در دسترسی به منابع آموزشی و عدم تعامل مناسب بین معلم و دانش‌آموز مشاهده می‌شود. این مشکلات باعث شده است تا بسیاری از دانش‌آموزان نتوانند به طور کامل از ظرفیت‌های آموزشی خود بهره‌مند شوند. از سوی دیگر، با پیشرفت فناوری و ورود پلتفرم‌های دیجیتال به عرصه آموزش، فرصتی جدید برای ارتقاء کیفیت آموزش و بهبود توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان به وجود آمده است (صادقی و همکاران، ۱۳۹۹). این پلتفرم‌ها نه تنها امکان دسترسی به منابع آموزشی متنوع را فراهم می‌کنند، بلکه با ارائه ابزارهای تعاملی، بهبود فرایند یادگیری را تسهیل می‌کنند.

هدف این مقاله بررسی تأثیر یادگیری تعاملی مبتنی بر پلتفرم‌های دیجیتال در بهبود توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان است. این مقاله تلاش می‌کند تا با مرور تحقیقات انجام شده در این زمینه، به ارائه تصویری جامع از تأثیر این نوع یادگیری بر جنبه‌های مختلف توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان بپردازد و نقاط قوت و ضعف این رویکرد را تحلیل کند. با توجه به اهمیت موضوع، این مقاله می‌تواند به عنوان یک مرجع برای پژوهشگران و معلمان علاقه‌مند به استفاده از پلتفرم‌های دیجیتال در فرایند آموزش مورد استفاده قرار گیرد. سؤالات اصلی این تحقیق عبارتند از: چگونه یادگیری تعاملی مبتنی بر پلتفرم‌های دیجیتال می‌تواند بهبود توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان را تسهیل کند؟ چه عواملی در این نوع یادگیری نقش کلیدی دارند؟ و آیا این نوع یادگیری می‌تواند به عنوان جایگزینی برای روش‌های سنتی آموزش در نظر گرفته شود؟ پاسخ به این سؤالات می‌تواند به درک بهتر از مزایا و چالش‌های این روش کمک کرده و راهکارهایی برای بهینه‌سازی آن ارائه دهد.

روش‌شناسی پژوهش

روش‌شناسی این مقاله بر پایه تحلیل توصیفی از مطالعات پیشین استوار است. تحلیل توصیفی به عنوان یکی از روش‌های کیفی، به بررسی و تحلیل داده‌های موجود بدون دخالت یا تغییر در آنها می‌پردازد و در این مقاله به منظور بررسی تأثیر یادگیری تعاملی مبتنی بر پلتفرم‌های دیجیتال بر بهبود توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان به کار گرفته شده است. هدف اصلی این بخش، ارائه یک چارچوب جامع برای درک بهتر از مطالعات پیشین، شناسایی الگوها و روابط موجود در داده‌ها و ارزیابی نتایج این مطالعات است.

در این تحقیق، منابع اطلاعاتی شامل مقالات علمی، کتاب‌ها، و گزارش‌های تحقیقاتی معتبر و مرتبط با موضوع بررسی شده‌اند. معیارهای انتخاب منابع به گونه‌ای تنظیم شده‌اند که فقط مطالعاتی که به طور مستقیم با موضوع تحقیق مرتبط بوده و دارای رویکرد تجربی یا مروری معتبر هستند، انتخاب شوند. همچنین، منابع انتخاب شده می‌بایست در دهه اخیر منتشر شده باشند تا نتایج تحقیق به‌روز و مرتبط با تحولات اخیر در حوزه یادگیری تعاملی و پلتفرم‌های دیجیتال باشند.

فرایند انجام کار به این صورت بوده است که ابتدا با استفاده از کلیدواژه‌های مرتبط مانند "یادگیری تعاملی"، "پلتفرم‌های دیجیتال"، و "توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان"، جستجوی گسترده‌ای در پایگاه‌های داده معتبر علمی انجام شده است. پس از جمع‌آوری منابع اولیه، غربالگری اولیه با توجه به عنوان و چکیده مقالات انجام شد و سپس متون کامل مقالات منتخب مورد بررسی دقیق قرار گرفتند. در این مرحله، مطالعاتی که دارای داده‌های تجربی یا تحلیل‌های دقیق و منسجم بودند، برای تحلیل نهایی انتخاب شدند.

در مرحله بعد، تمامی داده‌ها و اطلاعات به دست آمده از مطالعات منتخب به صورت کیفی و توصیفی تحلیل شدند. این تحلیل شامل شناسایی تم‌ها و الگوهای مشترک در نتایج تحقیقات، بررسی نقاط قوت و ضعف هر مطالعه، و مقایسه نتایج آنها با یکدیگر بود. همچنین، در این مرحله تلاش شده است تا تأثیرات یادگیری تعاملی مبتنی بر پلتفرم‌های دیجیتال بر ابعاد مختلف توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان به دقت مورد بررسی قرار گیرد و این تأثیرات به طور جامع و دقیق تحلیل شوند.

مبانی نظری

یادگیری تعاملی یکی از رویکردهای نوین در حوزه آموزش است که بر پایه تعامل فعال فراگیران با محیط یادگیری، محتوا و سایر افراد بنا شده است. در این روش، یادگیری نه تنها به صورت منفعلانه و از طریق دریافت اطلاعات انجام می‌شود، بلکه فراگیران به صورت فعال در فرآیند یادگیری مشارکت می‌کنند و با انجام فعالیت‌ها، پرسش و پاسخ و بحث و تبادل نظر، به تعمیق درک خود از موضوعات می‌پردازند (زرگری‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۸). یادگیری تعاملی می‌تواند در قالب‌های مختلفی از جمله بحث‌های گروهی، فعالیت‌های گروهی، و استفاده از فناوری‌های دیجیتال برای تسهیل تعاملات صورت گیرد.

پلتفرم‌های دیجیتال به عنوان ابزارهای مبتنی بر فناوری اطلاعات تعریف می‌شوند که از آنها برای ارائه محتوا و ایجاد تعاملات آموزشی استفاده می‌شود. این پلتفرم‌ها شامل نرم‌افزارهای آموزشی، وبسایت‌ها، برنامه‌های موبایل و ابزارهای همکاری آنلاین هستند که به دانش‌آموزان و معلمان اجازه می‌دهند تا در محیطی پویا و قابل دسترسی، به آموزش و یادگیری بپردازند (نوبدی و همکاران، ۱۳۹۹). پلتفرم‌های دیجیتال علاوه بر ارائه منابع آموزشی متنوع، امکاناتی را نیز برای برقراری ارتباطات دوطرفه بین کاربران فراهم می‌کنند که می‌تواند به افزایش تعامل و بهبود فرآیند یادگیری کمک کند.

توانایی‌های ارتباطی به مجموعه‌ای از مهارت‌ها و قابلیت‌ها اطلاق می‌شود که فرد را قادر می‌سازد تا به طور مؤثر و کارآمد با دیگران ارتباط برقرار کند. این توانایی‌ها شامل مهارت‌های گوش دادن فعال، ابراز احساسات و نظرات، فهمیدن و تفسیر پیام‌های

دیگران، و استفاده از زبان بدن می‌شود (حسینی و شریعتی، ۱۳۹۷). توانایی‌های ارتباطی نه تنها در محیط‌های اجتماعی بلکه در محیط‌های آموزشی نیز اهمیت بسزایی دارند و می‌توانند به بهبود فرایند یادگیری و تعاملات بین دانش‌آموزان کمک کنند. نظریه‌های مختلفی به بررسی یادگیری تعاملی و تأثیر آن بر توانایی‌های ارتباطی پرداخته‌اند. یکی از نظریه‌های مهم در این زمینه، نظریه سازنده‌گرایی اجتماعی ویگوتسکی است. ویگوتسکی معتقد است که یادگیری یک فرآیند اجتماعی است که از طریق تعاملات با دیگران و در بستر فرهنگی شکل می‌گیرد. بر اساس این نظریه، یادگیری زمانی به بهترین شکل اتفاق می‌افتد که فراگیران در محیطی تعاملی و مشارکتی قرار گیرند و از تجربیات و دانش دیگران بهره‌مند شوند (Vygotsky, 1978). این نظریه تأکید می‌کند که تعاملات اجتماعی نقشی کلیدی در توسعه مهارت‌های شناختی و ارتباطی افراد دارد و یادگیری تعاملی مبتنی بر پلتفرم‌های دیجیتال می‌تواند این تعاملات را تسهیل کند.

نظریه یادگیری مشارکتی که توسط جان دیویی مطرح شده است، نیز بر اهمیت تعاملات گروهی و مشارکت فعال در فرآیند یادگیری تأکید دارد. دیویی بر این باور است که یادگیری باید یک فرآیند فعال و اجتماعی باشد که در آن افراد از طریق همکاری و تعامل با یکدیگر به فهم بهتری از مفاهیم می‌رسند (Dewey, 1938). این نظریه بر نقش کلیدی تعاملات گروهی در تقویت مهارت‌های ارتباطی و تفکر انتقادی تأکید دارد و استفاده از پلتفرم‌های دیجیتال به عنوان ابزاری برای تسهیل این تعاملات می‌تواند به بهبود توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان کمک کند.

از سوی دیگر، نظریه یادگیری چندرسانه‌ای مایر نیز می‌تواند در این زمینه مورد استفاده قرار گیرد. مایر معتقد است که استفاده از چندرسانه‌ای‌ها در فرآیند یادگیری می‌تواند به افزایش درک و یادگیری دانش‌آموزان کمک کند. این نظریه بر این اساس است که افراد اطلاعات را به صورت همزمان از طریق کانال‌های دیداری و شنیداری دریافت می‌کنند و ترکیب این اطلاعات می‌تواند به بهبود فرآیند یادگیری و تقویت توانایی‌های ارتباطی کمک کند (Mayer, 2005). پلتفرم‌های دیجیتال با ارائه محتوای چندرسانه‌ای و ابزارهای تعاملی، می‌توانند محیطی مناسب برای پیاده‌سازی این نظریه فراهم کنند.

پیشینه تحقیق

تحقیقات متعددی به بررسی تأثیر یادگیری تعاملی مبتنی بر پلتفرم‌های دیجیتال بر توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان پرداخته‌اند. در یک مطالعه انجام شده توسط احمدی و همکاران (۱۳۹۸)، تأثیر استفاده از پلتفرم‌های دیجیتال در کلاس‌های درس بر تعاملات اجتماعی و توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان بررسی شده است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که استفاده از پلتفرم‌های دیجیتال به طور معنی‌داری بهبود تعاملات اجتماعی و ارتباطات بین دانش‌آموزان را به همراه داشته است.

همچنین، پژوهش دیگری توسط حسینی و شریعتی (۱۳۹۷) انجام شده است که به بررسی تأثیر یادگیری تعاملی مبتنی بر فناوری بر مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان پرداخته است. در این تحقیق، دانش‌آموزانی که از ابزارهای دیجیتال برای یادگیری استفاده کرده‌اند، در مقایسه با دانش‌آموزانی که از روش‌های سنتی آموزش بهره‌مند شده‌اند، بهبود قابل توجهی در مهارت‌های ارتباطی خود

نشان داده‌اند. این پژوهش به این نتیجه رسیده است که استفاده از فناوری‌های دیجیتال و ابزارهای تعاملی می‌تواند به تقویت مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان کمک کند و آنان را برای مواجهه با چالش‌های اجتماعی و ارتباطی بهتر آماده سازد.

در سطح بین‌المللی نیز تحقیقات مشابهی انجام شده است. به عنوان مثال، مطالعه‌ای توسط Kirschner و همکاران (۲۰۱۸) به بررسی تأثیر یادگیری تعاملی در محیط‌های دیجیتال بر توانایی‌های ارتباطی و تفکر انتقادی پرداخته است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که یادگیری تعاملی در محیط‌های دیجیتال، علاوه بر تقویت مهارت‌های ارتباطی، می‌تواند بهبود قابل توجهی در توانایی‌های تفکر انتقادی و حل مسئله دانش‌آموزان به همراه داشته باشد. این پژوهش تأکید می‌کند که استفاده از پلتفرم‌های دیجیتال می‌تواند فرصت‌های جدیدی برای تعامل و همکاری در فرآیند یادگیری فراهم کند و به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های ارتباطی خود را تقویت کنند.

در تحقیق دیگری که توسط Hrastinski (۲۰۱۹) انجام شده است، تأثیر یادگیری همزمان و غیرهمزمان بر تعاملات اجتماعی و توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که یادگیری همزمان از طریق پلتفرم‌های دیجیتال می‌تواند به افزایش تعاملات مستقیم و تقویت مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان کمک کند، در حالی که یادگیری غیرهمزمان نیز فرصت‌های مناسبی برای تفکر عمیق‌تر و ارتباطات نوشتاری فراهم می‌کند.

در مجموع، پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهند که یادگیری تعاملی مبتنی بر پلتفرم‌های دیجیتال می‌تواند تأثیرات مثبت و قابل توجهی بر توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان داشته باشد. این نوع یادگیری با ایجاد فرصت‌های جدید برای تعامل و مشارکت فعال، به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا مهارت‌های ارتباطی خود را تقویت کرده و برای مواجهه با چالش‌های اجتماعی و حرفه‌ای آماده شوند. همچنین، این تحقیقات نشان می‌دهند که استفاده از فناوری‌های دیجیتال در فرآیند آموزش می‌تواند به بهبود کیفیت آموزش و ارتقاء مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان منجر شود.

یافته‌ها

در این بخش به مرور نتایج مطالعات منتخب که در این مقاله بررسی شده‌اند، پرداخته می‌شود. این مطالعات به طور گسترده به تأثیر یادگیری تعاملی مبتنی بر پلتفرم‌های دیجیتال بر توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان پرداخته‌اند. یکی از مطالعات برجسته در این زمینه توسط احمدی و همکاران (۱۳۹۸) انجام شده است. در این پژوهش، تأثیر استفاده از پلتفرم‌های دیجیتال بر تعاملات اجتماعی و توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان در مقایسه با روش‌های سنتی آموزش مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج این مطالعه نشان داد که دانش‌آموزانی که از پلتفرم‌های دیجیتال برای یادگیری استفاده کرده‌اند، بهبود چشمگیری در مهارت‌های ارتباطی خود نشان داده‌اند. به ویژه، این دانش‌آموزان توانسته‌اند در محیط‌های تعاملی بهتر با همکلاسی‌های خود ارتباط برقرار کنند و در فعالیت‌های گروهی مشارکت بیشتری داشته باشند.

همچنین، پژوهش دیگری که توسط حسینی و شریعتی (۱۳۹۷) انجام شده است، به بررسی تأثیر فناوری‌های دیجیتال بر مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان پرداخته است. این مطالعه نشان داد که استفاده از ابزارهای دیجیتال در آموزش، به ویژه ابزارهایی که امکان ارتباط و تعامل در زمان واقعی را فراهم می‌کنند، باعث افزایش مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان شده است. این پژوهش همچنین به این نکته اشاره دارد که فناوری‌های دیجیتال می‌توانند به ایجاد فرصت‌های بیشتری برای ارتباطات معنادار و موثر بین دانش‌آموزان و معلمان کمک کنند.

در سطح بین‌المللی، مطالعه‌ای که توسط Kirschner و همکاران (۲۰۱۸) انجام شده است، تأثیر یادگیری تعاملی در محیط‌های دیجیتال بر توانایی‌های ارتباطی و تفکر انتقادی دانش‌آموزان را مورد بررسی قرار داده است. نتایج این تحقیق نشان داد که دانش‌آموزانی که در محیط‌های یادگیری تعاملی دیجیتال شرکت کرده‌اند، نه تنها در مهارت‌های ارتباطی بلکه در تفکر انتقادی و توانایی حل مسئله نیز بهبود یافته‌اند. این پژوهش تأکید می‌کند که استفاده از پلتفرم‌های دیجیتال می‌تواند به افزایش انگیزه یادگیری و مشارکت فعال دانش‌آموزان منجر شود.

تحلیل داده‌های به‌دست‌آمده از این مطالعات نشان می‌دهد که یادگیری تعاملی مبتنی بر پلتفرم‌های دیجیتال تأثیرات قابل توجهی بر بهبود توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان داشته است. در تمامی مطالعات بررسی‌شده، یک الگوی مشترک دیده می‌شود که نشان می‌دهد استفاده از فناوری‌های دیجیتال در آموزش می‌تواند به تقویت مهارت‌های ارتباطی کمک کند. این تأثیرات به ویژه در محیط‌هایی که تعاملات بین دانش‌آموزان به صورت آنلاین و همزمان صورت می‌گیرد، مشهودتر است. ابزارهایی مانند چت‌روم‌ها، ویدئو کنفرانس‌ها و پلتفرم‌های مشترک کاری، که در یادگیری تعاملی به کار گرفته می‌شوند، به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهند که به صورت مستقیم و در زمان واقعی با یکدیگر و با معلمان خود ارتباط برقرار کنند. این امر نه تنها به بهبود مهارت‌های زبانی و ارتباطی کمک می‌کند بلکه به تقویت حس همبستگی و همکاری در بین دانش‌آموزان نیز منجر می‌شود.

از سوی دیگر، یافته‌ها نشان می‌دهند که پلتفرم‌های دیجیتال به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهند که با سرعت خودشان یاد بگیرند و به صورت فردی یا گروهی با محتوای آموزشی درگیر شوند. این نوع یادگیری به آنها فرصت می‌دهد تا با استفاده از فناوری‌های مختلف، اطلاعات را بهتر جذب و به کار ببرند. همچنین، دسترسی به منابع متنوع و به‌روز از طریق این پلتفرم‌ها می‌تواند به غنی‌سازی یادگیری و ارتقای سطح ارتباطات کمک کند.

یکی از مهم‌ترین نکات در تحلیل داده‌ها، تأکید بر نقش تسهیلگرانه معلم در فرآیند یادگیری تعاملی مبتنی بر پلتفرم‌های دیجیتال است. مطالعات نشان می‌دهند که وقتی معلمان به عنوان راهنما و تسهیلگر در این فرآیند حضور دارند، تأثیرات مثبت بیشتری بر توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان مشاهده می‌شود. به عبارت دیگر، پلتفرم‌های دیجیتال به تنهایی نمی‌توانند بهبود قابل توجهی در مهارت‌های ارتباطی ایجاد کنند، بلکه نیاز به راهنمایی و حمایت مداوم معلم دارند تا این فرآیند به صورت موثر انجام شود (زرگری‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۸).

مقایسه نتایج مطالعات مختلف نشان می‌دهد که اگرچه تمامی پژوهش‌ها به تأثیر مثبت یادگیری تعاملی مبتنی بر پلتفرم‌های دیجیتال بر توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان اشاره دارند، اما میزان و نوع این تأثیرات ممکن است بسته به نوع پلتفرم مورد استفاده و محیط آموزشی متفاوت باشد. برای مثال، مطالعه احمدی و همکاران (۱۳۹۸) نشان داد که پلتفرم‌هایی که تعامل همزمان را تسهیل می‌کنند، تأثیر بیشتری بر بهبود مهارت‌های ارتباطی دارند. در مقابل، پژوهش حسینی و شریعتی (۱۳۹۷) نشان داد که ابزارهای ارتباطی غیرهمزمان نیز می‌توانند تأثیرات مثبت داشته باشند، اما این تأثیرات بیشتر در زمینه ارتباطات نوشتاری و تفکر عمیق مشاهده می‌شود. همچنین، تفاوت‌هایی در نوع تعاملات مورد بررسی در این مطالعات وجود دارد. برخی از تعاملات دانش‌آموزان با یکدیگر تمرکز داشتند، در حالی که دیگران به بررسی تعاملات بین دانش‌آموزان و معلمان پرداخته‌اند. نتایج نشان می‌دهد که تعاملات بین فردی، چه در میان دانش‌آموزان و چه بین دانش‌آموزان و معلمان، به طور کلی به بهبود مهارت‌های ارتباطی کمک می‌کند. اما نوع و کیفیت این تعاملات می‌تواند بر نتایج تأثیرگذار باشد. برای مثال، تعاملاتی که با هدف حل مسائل گروهی و مشارکت در پروژه‌های مشترک انجام می‌شوند، تأثیر بیشتری بر بهبود مهارت‌های ارتباطی دارند.

از سوی دیگر، برخی از پژوهش‌ها به تفاوت‌های فردی در تأثیرات یادگیری تعاملی بر توانایی‌های ارتباطی اشاره کرده‌اند. برای مثال، مطالعات نشان داده‌اند که دانش‌آموزانی که از مهارت‌های ارتباطی پایه‌ای خوبی برخوردارند، بهره‌مندی بیشتری از این نوع یادگیری دارند. در مقابل، دانش‌آموزانی که مهارت‌های ارتباطی ضعیف‌تری دارند، ممکن است نیاز به پشتیبانی بیشتری داشته باشند تا بتوانند از این نوع یادگیری بهره‌مند شوند (Hrastinski, 2019).

در نهایت، می‌توان گفت که یادگیری تعاملی مبتنی بر پلتفرم‌های دیجیتال، یک رویکرد موثر و کارآمد برای بهبود مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان است. با این حال، موفقیت این رویکرد به عوامل مختلفی از جمله نوع پلتفرم مورد استفاده، کیفیت تعاملات، نقش معلم و تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان بستگی دارد. بنابراین، برای بهره‌برداری حداکثری از این روش، نیاز به برنامه‌ریزی دقیق و شناخت کامل از نیازها و ویژگی‌های دانش‌آموزان وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های اصلی این مقاله نشان می‌دهد که یادگیری تعاملی مبتنی بر پلتفرم‌های دیجیتال تأثیرات مثبتی بر بهبود توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان داشته است. بررسی مطالعات مختلف نشان داد که دانش‌آموزانی که از این نوع یادگیری بهره‌مند شده‌اند، نه تنها مهارت‌های ارتباطی خود را تقویت کرده‌اند، بلکه توانایی‌های دیگری مانند تفکر انتقادی و همکاری گروهی را نیز بهبود بخشیده‌اند. این نتایج به طور کلی پاسخ مثبتی به سؤالات تحقیق ارائه می‌دهد. به عبارت دیگر، یادگیری تعاملی مبتنی بر پلتفرم‌های دیجیتال می‌تواند به عنوان یک روش موثر برای ارتقاء مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان مورد استفاده قرار گیرد.

ارتباط این نتایج با نظریه‌های مطرح‌شده در مبانی نظری نیز کاملاً مشهود است. نظریه سازنده‌گرایی اجتماعی ویگوتسکی که بر اهمیت تعاملات اجتماعی در فرآیند یادگیری تأکید دارد، به خوبی با یافته‌های این پژوهش همخوانی دارد. نتایج این مقاله نشان داد

که تعاملات ایجاد شده در محیط‌های یادگیری تعاملی دیجیتال به دانش‌آموزان کمک کرده تا از طریق تعاملات اجتماعی به درک عمیق‌تری از مفاهیم برسند و مهارت‌های ارتباطی خود را تقویت کنند. این امر تاییدی بر نظریه ویگوتسکی است که یادگیری را یک فرآیند اجتماعی می‌داند. همچنین، نظریه یادگیری مشارکتی جان دیویی که بر نقش فعال فراگیران در فرآیند یادگیری تأکید دارد، نیز در این پژوهش تأیید شد. نتایج نشان داد که یادگیری تعاملی نه تنها مهارت‌های ارتباطی را تقویت می‌کند، بلکه باعث مشارکت فعال‌تر دانش‌آموزان در فرآیند یادگیری می‌شود.

با توجه به نتایج به دست آمده، چندین پیشنهاد برای استفاده بهینه از یادگیری تعاملی در آموزش و تحقیقات آینده مطرح می‌شود. نخستین پیشنهاد این است که معلمان و مدیران آموزشی باید از پلتفرم‌های دیجیتال به عنوان ابزارهای مکمل در فرآیند یادگیری استفاده کنند. این پلتفرم‌ها می‌توانند به عنوان ابزاری برای تقویت مهارت‌های ارتباطی و افزایش انگیزه یادگیری در دانش‌آموزان به کار گرفته شوند. همچنین، لازم است که برنامه‌های آموزشی به گونه‌ای طراحی شوند که تعاملات اجتماعی و گروهی را تشویق کنند. به عنوان مثال، معلمان می‌توانند پروژه‌های گروهی و فعالیت‌های مشترک را در برنامه درسی قرار دهند تا دانش‌آموزان بیشتر درگیر شوند و مهارت‌های ارتباطی خود را بهبود بخشند.

پیشنهاد دیگر این است که تحقیقات آینده به بررسی دقیق‌تر تأثیرات بلندمدت یادگیری تعاملی بر مهارت‌های ارتباطی و دیگر جنبه‌های یادگیری بپردازند. برای مثال، پژوهش‌های بیشتری نیاز است تا تأثیر این نوع یادگیری بر توانایی‌های تفکر انتقادی و حل مسئله دانش‌آموزان مورد بررسی قرار گیرد. همچنین، بررسی تأثیر یادگیری تعاملی در محیط‌های آموزشی مختلف (مانند مدارس شهری و روستایی) و در گروه‌های سنی مختلف نیز می‌تواند به درک بهتری از این موضوع کمک کند.

در نهایت، محدودیت‌های این تحقیق نیز باید مد نظر قرار گیرد. یکی از محدودیت‌های اصلی این پژوهش، تمرکز آن بر مطالعاتی است که بیشتر بر تأثیرات کوتاه‌مدت یادگیری تعاملی بر مهارت‌های ارتباطی تمرکز داشته‌اند. این امر ممکن است تأثیرات بلندمدت این نوع یادگیری را به طور کامل منعکس نکند. علاوه بر این، برخی از مطالعات مورد بررسی در این تحقیق ممکن است از نظر تعداد نمونه‌ها یا روش‌های آماری محدودیت‌هایی داشته باشند که می‌تواند بر تعمیم‌پذیری نتایج تأثیر بگذارد. بنابراین، پژوهش‌های آینده باید به این محدودیت‌ها توجه کرده و تلاش کنند تا با استفاده از نمونه‌های بزرگ‌تر و روش‌های تحقیقاتی دقیق‌تر، به نتایج قابل اعتمادتری دست یابند.

منابع

زرگری نژاد، ع.، حسینی، م.، و احمدی، ر. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر یادگیری تعاملی بر تعاملات اجتماعی و توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان. فصلنامه نوآوری در آموزش، ۱۲(۱)، ۷۲-۵۶.

نویدی، س.، و همکاران. (۱۳۹۹). پلتفرم‌های دیجیتال و یادگیری تعاملی: بررسی فرصت‌ها و چالش‌ها. نشریه مطالعات آموزشی، ۲۳(۳)، ۱۳۰-۱۱۲.

حسینی، م.، و شریعتی، ن. (۱۳۹۷). تأثیر فناوری بر مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان: بررسی موردی در مدارس شهری. مجله پژوهش‌های نوین در آموزش و پرورش، ۵(۲)، ۳۵-۵۲.

Ahmadi, R., & Shariati, N. (2018). The impact of interactive learning on students' communication skills in digital platforms. *Journal of Educational Technology*, 22(3), 110-130.

Dewey, J. (1938). *Experience and Education*. New York: Macmillan.

Hrastinski, S. (2019). Asynchronous and synchronous e-learning: A study of asynchronous and synchronous online learning. *Education and Information Technologies*, 24(1), 203-217.

Kirschner, P. A., & De Bruyckere, P. (2018). The myths of the digital native and the multitasker. *Teaching and Teacher Education*, 67, 135-142.

Mayer, R. E. (2005). Cognitive Theory of Multimedia Learning. In R. E. Mayer (Ed.), *The Cambridge Handbook of Multimedia Learning* (pp. 31-48). Cambridge: Cambridge University Press.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.

The Impact of Interactive Learning Based on Digital Platforms on Enhancing Students' Communication Skills

1. Zahra Hosseinipour Kamali*: Department of Educational Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

Abstract

The study investigates the impact of interactive learning based on digital platforms on enhancing students' communication skills. The research incorporates a comprehensive review of existing literature and applies a descriptive analysis methodology. The findings indicate that interactive learning through digital platforms significantly improves students' communication abilities, especially in environments where real-time interactions are facilitated. The study draws on theories such as Vygotsky's social constructivism and Dewey's participatory learning to interpret the results. It concludes that digital platforms not only enhance communication skills but also foster critical thinking and collaborative abilities. However, the study acknowledges limitations, such as the focus on short-term effects and the variability of outcomes based on different platforms. Future research should explore the long-term impacts and consider diverse educational contexts. This study offers practical implications for educators to integrate digital tools into their teaching practices effectively.

Keywords: Interactive learning, Digital platforms, Communication skills, Social constructivism, Educational technology.
